

การเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่

A Comparison of Borrowed Words in the Shan Language

Received: 2 May, 2019

Revised: 19 March, 2020

Accepted: 3 April, 2020

พรรณิดา ชันธพัทธ์¹

Phannida Khanthaphad

Abstract

This linguistic research is a comparative study of three groups of borrowings in the Shan language; i.e. Burmese, Pali-Sanskrit, and English borrowings. The aim of this study was to compare how these groups of borrowings are adopted in Shan, their characteristics, and factors related to their adoption. The sources of this comparative study included a Shan-English Dictionary, a Picture Dictionary, a Shan-Thai Dictionary, and a Thai-Shan Dictionary. In this research, various word borrowing methods were identified, i.e. transliteration using the original source-language word order found in the three groups of borrowings, transliteration using the Shan word order in Burmese and English borrowings, borrowed words through Burmese in Pali-Sanskrit borrowings, translation of borrowings in English borrowings, and defining new words in English borrowings. The most common borrowing method is transliteration. Concerning their characteristics, the three groups of borrowings consist of single words, compounds formed between words from the same language, compounds formed between borrowings and Shan

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประเทศไทย
Assistant Professor, Ph.D., Thai and Eastern Languages Section, Faculty of Liberal Arts, Maejo University, Thailand

Corresponding Author: E-mail: oatcmu@hotmail.com

words, and compounds formed across borrowings. Most of the borrowings are single words. The factors related to adopting these borrowings consist of politics found in Burmese and English borrowings, religions and beliefs in all the three groups of borrowings, educational and academic matters in all the three groups, modernity and technology in all the three groups, environmental proximity in Burmese borrowings, and Western culture in English borrowings. However, the most common factors are religions and beliefs, followed by educational and academic matters, and politics, respectively.

Keywords: borrowed words, comparative study, Shan language

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่ ซึ่งได้แก่ คำยืมภาษาพม่า คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤต และคำยืมภาษาอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการยืมคำ ลักษณะคำยืม และปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ โดยได้เลือกศึกษาข้อมูลจาก Shan – English Dictionary Picture Dictionary พจนานุกรมไทใหญ่-ไทย และพจนานุกรมไทย-ไทใหญ่ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ทางด้านวิธีการยืมคำนั้นมียุทธวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การยืมแบบทับศัพท์ ซึ่งพบในคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ การยืมแบบทับศัพท์แต่ใช้รูปแบบการเรียงคำตามหลักภาษาไทใหญ่ พบในคำยืมภาษาพม่า และภาษาอังกฤษ การยืมคำผ่านภาษาพม่า พบในคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤต การแปลศัพท์คำยืม พบในคำยืมภาษาอังกฤษ และการบัญญัติศัพท์ใหม่ พบในคำยืมภาษาอังกฤษ ทั้งนี้วิธีการยืมคำที่พบมากที่สุด คือ การยืมแบบทับศัพท์ ทางด้านลักษณะคำยืมจากข้อมูลพบว่า คำยืมทั้ง 3 ภาษามีลักษณะร่วมกัน คือ มีทั้งคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาเดียวกัน คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับภาษาไทยใหญ่ และคำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม ทั้งนี้ลักษณะคำยืมที่พบมากที่สุดในทุก 3 ภาษา คือ ลักษณะคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ทางด้านปัจจัยที่ทำให้เกิด

คำยืม พบว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง พบในคำยืมภาษาพม่า และภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ พบในคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านการศึกษาและวิชาการ พบในคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี พบในคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ปัจจัยด้านความใกล้ชิดทางสภาพแวดล้อม พบในคำยืมภาษาพม่า และปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรมตะวันตก พบในคำยืมภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ การศึกษาและวิชาการ และปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ตามลำดับ

คำสำคัญ: คำยืม การศึกษาเปรียบเทียบ ภาษาไทใหญ่

บทนำ

“ไทใหญ่” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของชนชาติไท ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารของ Terwiel and Diller (1990, pp. 14) ในหัวข้อเรื่อง “การค้นหาลักษณ์กำเนิดของชนชาติไท บทประเมินความเห็นต่าง ๆ และแนวคิดใหม่” กล่าวว่า มีนักวิชาการชาวตะวันตกหลายท่านดังเช่น Von Eickstedt , W. Eberhard และ William J Gedney ที่ระบุว่า ถิ่นเดิมของชนชาติไทโบราณอยู่ในจีน และมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 2,000 ปี

ในแง่ของการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดของคนไทที่พิจารณาทางด้านตระกูลภาษา La-ongsri (1985, pp. 50) ได้กล่าวว่า คนที่อยู่ในตระกูลภาษาไทนั้นมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ในปัจจุบัน เช่น ไทใหญ่ ไทอาหม ผู้ไท ไทดำ ไทขาว ไทลื้อ ไทยวน และไทในในประเทศไทย คนในกลุ่มนี้อยู่กระจายตั้งแต่ตอนใต้ของจีน ทางเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทางตะวันออกของอินเดีย คนในกลุ่มตระกูลภาษานี้ อาจเคยมีความสัมพันธ์กัน ที่หนึ่งที่ใด และค่อย ๆ เคลื่อนย้ายจากกัน การเคลื่อนย้ายนั้นเกิดขึ้นเมื่อใดบ้าง ก็ยากที่จะสืบค้นได้ แต่คงเป็นการเคลื่อนย้ายอย่างค่อยเป็นค่อยไปเรื่อย ๆ มา ในระหว่างนั้น ได้ผสมกลมกลืนกับคนในตระกูลภาษาอื่นไปบ้าง และเมื่อตั้งถิ่นฐานลงในแต่ละท้องถิ่น ก็มีความเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการไปตามสภาพภูมิศาสตร์และเหตุการณ์ในทางสังคม

ปัจจุบันชาวไทใหญ่มีถิ่นฐานกระจายอยู่ในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวไทใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่มากที่สุดในรัฐฉานทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ ชาวไทใหญ่เรียกตนเองว่า คนไต ส่วนคำว่า “ไทใหญ่” เป็นคำที่คนไทยในประเทศไทยใช้เรียกกัน แต่สำหรับคนต่างชาตินั้นจะเรียกว่า ชาน หรือ ฉาน ตามแบบภาษาพม่า ชาวไทใหญ่เหล่านี้บางส่วนได้เคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดต่าง ๆ ของไทย โดยเฉพาะในเขตจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เป็นต้น ซึ่งบางคนก็ได้สัญชาติไทยในที่สุด

ทางด้านภาษาของชาวไทใหญ่ Jantanakom (1983, p. 2) กล่าวว่า “ชาวไทใหญ่ในประเทศไทยมักใช้ภาษาของตนเองที่เรียกว่า ความไต หรือ ภาษาไต ในการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน” ทางด้านภาษาเขียนของไทใหญ่นั้น Wichasin (2003, pp. 3-4) กล่าวว่า “ชาวไทใหญ่รับรูปแบบมาจากอักษรมอญโบราณ มาใช้เป็นภาษาเขียนของตนพร้อม ๆ กับชาวพม่าและชาวล้านนา แต่เดิมรูปแบบอักษรคงมีลักษณะยาวและเป็นเหลี่ยมเช่นเดียวกับอักษรมอญโบราณ ซึ่งปัจจุบันอาจดูรูปแบบนั้นได้จากอักษรไทอาหมและอักษรไทเมา/ไทเหนือ ภายหลังไทใหญ่ในพม่าได้รับอิทธิพลจากพม่าจึงพัฒนาตัวอักษรของตนให้มีลักษณะกลมมนเหมือนพม่าซึ่งเรียกว่า ลักตัวมน”

อย่างไรก็ตาม ทางด้านภาษาพูดนั้น ภาษาไทใหญ่จัดอยู่ในภาษาตระกูลไท (Tai) ซึ่งเป็นคนละตระกูลกับภาษาพม่าซึ่งอยู่ในตระกูลจีน-ทิเบต (Sino Tibetan) และแม้ว่าทางด้านภาษาเขียนของชาวไทใหญ่จะได้รับอิทธิพลมาจากอักษรพม่าก็ตาม แต่การออกเสียงนั้นก็ยังเป็นเสียงตามแบบภาษาไทใหญ่ของตน ฉะนั้น เมื่อชาวไทใหญ่นำคำภาษาพม่าเข้ามาใช้ คำยืมภาษานั้นก็จะถูกปรับให้เป็นเสียงแบบภาษาไทใหญ่ ซึ่งทำให้มีเสียงต่างกับภาษาพม่าอย่างมาก

ดังที่กล่าวมา ชาวไทใหญ่มีภาษาของตัวเอง คือ ภาษาไต (ภาษาไทใหญ่) แต่เมื่อการเมืองการปกครองเปลี่ยนแปลงไป ชาวไทใหญ่ก็รับเอาคำยืมในภาษาอื่นมาใช้มากขึ้น กล่าวคือ หลังยุคอาณาจักรเมืองมวหลวงของชาวไทใหญ่ล่มสลาย ชาวไทใหญ่ก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติอื่น ซึ่งแบ่งช่วงเวลาได้เป็น 3 สมัย คือ สมัยเป็นประเทศราชของพม่า สมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ และสมัยเป็นรัฐหนึ่งของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

สมัยเป็นประเทศราชของพม่า ในอดีตเมื่อชนชาติไตได้เข้ามาตั้งมั่นเป็นปึกแผ่นอยู่ในบริเวณพื้นที่อันกว้างขวางลุ่มแม่น้ำสาละวิน ต่างก็แยกย้ายกันปกครองบ้านเมืองของตนเป็นอิสระต่อมาในสมัยพระเจ้าบุเรงนอง พ.ศ. 2200 พระองค์ได้กรีธาทัพเข้ามารุกรานอาณาจักรไทใหญ่ (รัฐฉาน) และปราบพวกไทใหญ่ที่ครองเมืองต่าง ๆ ให้อยู่ใต้อำนาจของพม่า กองทัพของพระเจ้าบุเรงนองได้ครอบครองดินแดนของอาณาจักรไทใหญ่ไว้ได้จนหมดสิ้น พม่าจึงมีอำนาจปกครองอาณาจักรไทใหญ่สืบมาจนถึงราชวงศ์อลองพญา Sirithon (1985, p. 140)

สมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2428 สมัยพระเจ้าสีป่อ หรืออิบอ อังกฤษได้ส่งกำลังทหารเข้ายึดเมืองมณฑลเศเลย์ และควบคุมตัวพระเจ้าสีป่อผู้เป็นกษัตริย์ของพม่าไปที่อินเดีย ช่วงเวลานั้นนับว่าเป็นเหตุที่ทำให้ประเทศพม่าทั้งหมดตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2429 การที่ประเทศพม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษนี้ก็หมายถึง อาณาจักรไทใหญ่ หรือ รัฐฉานก็ตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษด้วย

สมัยเป็นรัฐหนึ่งของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ ครั้นเมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลงในการเจรจาเพื่ออิสรภาพของพม่านั้น อังกฤษเห็นว่า เมื่อพม่าได้รับเอกราชแล้ว พม่าควรมอบเอกราชให้แก่รัฐฉานและชนชาติอื่น ๆ ให้เป็นเอกราชเท่ากับพม่าด้วย แต่ อุ นู และ เนวิน ไม่ต้องการให้ชนกลุ่มน้อยแยกตัวออกไปเป็นรัฐอิสระ ซึ่งในที่สุด ปี พ.ศ. 2500 รัฐฉานจึงยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลพม่าตราบถึงในปัจจุบัน

จากการที่รัฐฉานถูกปกครองโดยรัฐบาลทหารพม่าและอังกฤษมาหลายทศวรรษนี้เอง ก็เป็นเหตุให้ชาวไทใหญ่รับเอาคำยืมภาษาพม่าและอังกฤษมาใช้มากขึ้น

นอกจากคำยืมภาษาพม่าและคำยืมภาษาอังกฤษแล้ว หนึ่งในคำยืมที่มีอิทธิพลต่อภาษาไทใหญ่อีกภาษาหนึ่งก็คือ คำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤต ซึ่งหากพิจารณาจากประวัติศาสตร์แล้ว ความเชื่อของชาวไทใหญ่นั้นแต่เดิมเป็นกลุ่มชนที่นับถือผี ต่อมาได้รับเอาพุทธศาสนาเข้ามาภายหลัง Santasombat (2000, p. 172) กล่าวว่า “พุทธศาสนาในชีวิตประจำวันของคนไทใหญ่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากพม่า กษัตริย์อินโรธาของพม่าหันมานับถือพุทธศาสนา เมื่อปี พ.ศ. 1058 และมีบทบาทสำคัญช่วยให้พุทธศาสนาเริ่มแทรกซึมเข้าสู่ดินแดนส่วนต่าง ๆ ของพม่าอย่างรวดเร็ว เมื่อบายินนองปราบปรามเมืองต่าง ๆ ของคนไทในรัฐฉานจนราบคาบลงในปี พ.ศ. 1562 คนไทในรัฐฉานก็เริ่มหันมานับถือพุทธศาสนานิกายเถรวาทตามอย่างพม่า” และการที่ไทใหญ่ตกอยู่ในการปกครองของพม่า

มายาวนาน ก็มีส่วนทำให้รับคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตจำนวนมากผ่านภาษาพม่า ซึ่งทำให้คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตเหล่านั้นมีเสียงใกล้เคียงกับภาษาพม่า

ด้วยพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง อิทธิพลของศาสนาและความศรัทธาดังที่กล่าวมา กอปรกับความใกล้ชิดทางสภาพแวดล้อม จึงทำให้ปรากฏมีคำยืมภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี-สันสกฤตจำนวนมากในภาษาไทยใหญ่ แต่ทั้งนี้หากอธิบายทางภาษาศาสตร์แล้ว ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เป็นการสัมผัสภาษา (language contact) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลที่เป็นผู้รู้สองภาษาหรือรู้หลายภาษาใช้ภาษาสลับกันไปมาทำให้ภาษาเกิดอิทธิพลต่อกัน (Office of the Royal Society, 2014, p. 240)

ด้วยความที่ภาษาไทยใหญ่มีภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนจำนวนมาก กอปรกับการศึกษาเรื่องคำยืมในภาษาไทยใหญ่ว่าจะเป็นคำยืมภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี-สันสกฤตของผู้วิจัยที่ผ่านมา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่ เพื่อทราบถึงความเหมือนและแตกต่างทางด้านวิธีการยืมคำ ลักษณะคำยืมปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ รวมถึงเทียบปริมาณคำยืมในภาษาไทยใหญ่ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าคำยืมใดมีอิทธิพลในภาษาไทยใหญ่มากที่สุด และปัจจัยใดที่เป็นปัจจัยหลักในการทำให้เกิดการยืมคำเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ การศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับวงการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ และจะทำให้พบความรู้หลายประการที่เกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงของภาษา สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ลักษณะทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ไทใหญ่

แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ 2 แนวคิด ในการศึกษา ซึ่งได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการยืมภาษา และแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมภาษา ดังนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการยืมภาษา

ภาษาทุกภาษาย่อมมีคำภาษาอื่นเข้าไปปะปน เพราะภาษามีการถ่ายทอดหยิบยืมกันได้ การยืมคำจากภาษาอื่นนับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นหนทางตอบสนอง

ความต้องการคำศัพท์ใหม่ ๆ ในภาษา ด้วยเหตุเพราะเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปและวิทยาการก้าวหน้ามากขึ้น เกิดมีสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่และแนวคิดหลากหลายในสังคมมนุษย์ย่อมต้องการคำศัพท์เพิ่มขึ้นในภาษาเพื่อใช้เรียกขานสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น การบัญญัติคำศัพท์อาจจะไม่ทันกับสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นการยืมคำจากภาษาอื่นจึงเป็นอีกวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยให้คำศัพท์ใหม่ ๆ ใช้ได้อย่างรวดเร็ว ในที่นี้จะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการยืมภาษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คำยืมอาจแบ่งได้เป็นชนิดต่าง ๆ (Office of the Royal Society, 2014, pp. 270-272) ได้แก่

คำยืมแบบทับศัพท์ (loanword proper) คือ คำศัพท์ที่ยืมเข้ามาใช้ทั้งเสียงและความหมาย อาจมีการเปลี่ยนแปลงเสียงให้สอดคล้องกับระบบเสียงของภาษาผู้ยืม เช่น คำว่า “บอล” อ่านว่า “บอน” เป็นคำยืมแบบทับศัพท์จากคำภาษาอังกฤษว่า ball เวลาออกเสียงคำว่า “ball” เสียงท้าย /l/ ในภาษาอังกฤษจะเปลี่ยนเป็นเสียง /n/ ในภาษาไทยเพื่อให้สอดคล้องกับระบบเสียงท้ายของภาษาไทย ซึ่งเสียง /l/ ไม่เกิดในตำแหน่งท้ายพยางค์ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะข้างต้นนี้ไม่มีผลต่อระบบเสียงของผู้ยืม แต่ถ้าคำที่ยืมเข้ามาแล้วไม่มีการเปลี่ยนแปลงเสียงให้สอดคล้องกับระบบเสียงในภาษาของผู้ยืม เช่น คำยืมจากภาษาอังกฤษที่มีเสียงควบกล้ำ /bl-/ , /fl-/ , /fr-/ ในคำว่า เบลอร์ (blur), แพลต (flat), ฟรี (free) ทำให้เกิดพยัญชนะควบกล้ำเพิ่มขึ้นในภาษาไทย คือ บล ฟล และ ฟรี

คำยืมแบบผสม (loan blend) คือ การยืมคำศัพท์มาจากภาษาอื่นและนำมาผสมกับคำในภาษาของผู้ยืมในลักษณะประสมคำหรือซ้อนคำ ทำให้ความหมายของคำที่ยืมเข้ามามีความชัดเจน คำยืมแบบนี้เรียกว่า คำยืมแบบผสม เช่น คำว่า ขนมเค้ก *ขนม* เป็นคำที่มีใช้อยู่ในภาษาไทยนานแล้วก่อนคำว่า *เค้ก* เมื่อนำคำว่า *ขนม* มาประสมกับคำว่า *เค้ก* ซึ่งเป็นคำยืมจาก *cake* ในภาษาอังกฤษ คำยืม *ขนมเค้ก* ในลักษณะคำประสมเช่นนี้ ทำให้มีความหมายเฉพาะเจาะจงว่า เค้กคือขนมชนิดหนึ่ง หรือคำว่า ขนมโก๋ *โก๋* เป็นคำภาษาจีนซึ่งมีความหมายเฉพาะเจาะจงว่า โก๋ เป็นขนมชนิดหนึ่ง

คำยืมแบบแปลง (loan shift) คือ การยืมความหมายจากภาษาอื่นเข้ามาใช้ในภาษาของผู้ยืมด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 การกำหนดคำขึ้นใหม่โดยการสร้างคำจากคำที่มีอยู่เดิมในภาษา เช่น น้ำแข็ง ใช้แทนคำว่า *ice* ซึ่งมีความหมายเดียวกัน หรือบัญญัติคำขึ้นใหม่ เช่น วัฒนธรรม เพื่อใช้แทนคำที่มีความหมายเดียวกันว่า *culture*

1.1.2 การขยายความหมายจากคำเดิม คือ ขยายความหมายของคำที่มีอยู่ในภาษาให้ครอบคลุมถึงความหมายที่ยืมมาของคำใหม่ เช่น *โบสถ์* ซึ่งมีอยู่เดิมในภาษาไทยหมายถึง สถานที่ที่พระสงฆ์ประชุมกันทำสังฆกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา แต่เราขยายความหมายของคำนี้ให้ครอบคลุมความหมายของ *church* ว่า *โบสถ์* ด้วย

คำยืมแบบแปล (loan translation) คือการยืมคำหรือวลีจากภาษาอื่นแล้วมาแปลเป็นคำหรือวลีในอีกภาษาหนึ่งอาจจะแปลทั้งข้อความ หรืออาจจะแปลประโยครูปแบบทางไวยากรณ์และความหมายของภาษานั้น ๆ ไว้ เช่น คำ *แรงม้า* จากภาษาอังกฤษว่า *horse power* *แรงเทียน* จาก *candle power* ข้อความ *ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้* จาก *under this situation* และ *ต่อคำถาม* จาก *to the question*

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมภาษา

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมภาษา มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

Pongpaiboon (1988) กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมภาษา ดังนี้

ปัจจัยความเกี่ยวพันทางเชื้อชาติ สัญชาติ และที่อยู่ตามสภาพภูมิศาสตร์ เช่น ดินแดนใกล้ชิดกัน แต่งานกันข้ามเชื้อชาติ เป็นต้น

ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ การอพยพโยกย้าย และการติดต่อทางการทูต การอพยพโยกย้ายทำให้ภาษาของเจ้าของถิ่นเดิมตกค้างอยู่ หรือผู้โยกย้ายมาใหม่นำภาษาใหม่เข้ามาใช้

ปัจจัยทางด้านการค้า การค้าขายและการโฆษณาสินค้าก็ต้องใช้ภาษาเป็นสำคัญ จึงเกิดการหยิบยืมกันขึ้นทั้งที่ตั้งใจและไม่รู้ตัว

ปัจจัยทางศาสนา ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาที่ต้องใกล้ชิดกับผู้เรียนจึงมีการถ่ายทอดภาษากัน

ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนความรู้ทางวิชาการเฉพาะอย่างของชาติที่เจริญแล้ว เมื่อรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาจึงจำเป็นต้องรับ ชื่อ และศัพท์เฉพาะบางคำเข้ามาด้วย

ปัจจัยทางด้านการศึกษา เช่น การศึกษาในระดับสูงจำเป็นต้องใช้ภาษาต่างประเทศประกอบ หรือต้องใช้ตำราที่เขียนโดยใช้ภาษาต่างประเทศโดยตรง

อย่างไรก็ตาม นอกจากปัจจัยอันก่อให้เกิดการยืมคำดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่ง สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ไม่ได้กล่าวถึงคือ ปัจจัยทางด้าน

วัฒนธรรม การรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามาในวัฒนธรรมของผู้ยืม มักจะทำให้เกิดการยืมคำที่เรียกสิ่งใหม่ ๆ เหล่านั้นด้วย ในการรับภาษาและวัฒนธรรมต่างชาตินี้ แต่ละภาษาจะมีการยอมรับได้ไม่เท่ากัน ถ้าภาษาหนึ่งมีคำยืมมากกว่าอีกภาษาหนึ่ง ก็ย่อมแสดงว่าภาษาที่มีคำยืมมากกว่านั้นยอมรับอิทธิพลต่างประเทศไว้มากกว่า ในทางตรงข้ามภาษาที่มีคำยิมน้อยกว่าย่อมมีการต่อต้านวัฒนธรรมต่างชาติมากกว่า

Kingkham (2013) กล่าวถึง สาเหตุของการยืมคำ ซึ่งมีดังนี้

1) เจ้าของภาษามีความสัมพันธ์กันทางเชื้อชาติ ลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์ของผู้พูดภาษาทั้งสองอยู่ใกล้ชิดกัน ประชาชนทั้งสองประเทศย่อมมีการติดต่อสื่อสารกัน และย่อมมีการแลกเปลี่ยนหรือใช้ภาษาร่วมกันได้

2) ความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ การเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูต ในการอพยพโยกย้ายก็ดี หรือในการติดต่อทางการทูตก็ดี ย่อมทำให้ภาษาของเจ้าของถิ่นเดิมหรือผู้อพยพโยกย้ายมาใหม่นำมาใช้ร่วมกัน

3) การติดต่อค้าขาย การมีชนชาติอื่น ๆ เข้ามาติดต่อค้าขาย ทำให้มีถ้อยคำในภาษาของชนชาตินั้น ๆ เข้ามาปะปน

4) อิทธิพลทางศาสนา ในการเผยแพร่ศาสนานั้น ครูผู้สอนศาสนาและผู้เรียนย่อมมีความใกล้ชิดกันและมีโอกาสใช้ภาษาของกันและกันได้

5) การแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และวัฒนธรรมนั้นก็สามารถถ่ายทอดให้กันและกันได้ ส่วนมากแล้วประเทศที่มีวัฒนธรรมเจริญรุ่งเรืองกว่าจะถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังประเทศที่มีวัฒนธรรมด้อยกว่า

6) ความเจริญทางการศึกษา การศึกษานั้นเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนามนุษย์ การศึกษาต้องอาศัยแหล่งข้อมูลจากทั่วสารทิศเพื่อให้รู้เท่าเทียมกับชนชาติต่าง ๆ ภาษาจึงมีส่วนจำเป็นในการศึกษา เพราะตำราต่าง ๆ ก็มีที่เป็นภาษาต่างประเทศ และประชาชนส่วนหนึ่งก็เดินทางไปศึกษาต่างประเทศ เมื่อมีโอกาสได้ใช้และพูดภาษาอื่น ๆ จึงนำภาษามาใช้ในภาษาของตน

7) ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี เมื่อมีการรับเอาเครื่องมือเครื่องใช้จากประเทศอื่นที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเข้ามาในประเทศ ชื่อและคำศัพท์เฉพาะจึงเข้ามาอยู่ในภาษานั้น ๆ ด้วย

8) ธุรกิจส่วนตัวของบุคลากรระหว่างชาติ การติดต่อทำธุรกิจกับชาติอื่น ๆ ทำให้เกิดการถ่ายทอดทางภาษาซึ่งกันและกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันการศึกษาเรื่องคำยืมในภาษาไทยใหญ่นั้นยังมีน้อย สำหรับนักวิชาการที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าว ได้แก่ เรณู วิชาศิลป์ จากการศึกษาพอสรูปได้ดังนี้

Wichasin (2003) ได้กล่าวถึงคำยืมในภาษาไทยไว้ว่า มีคำในภาษาอื่นที่ชาวไทยใหญ่รับมาใช้เป็นจำนวนมาก เช่น คำบาลี คำพม่า คำอังกฤษ และคำไทย โดยรับมาใช้ทั้งในภาษาพูดและในภาษาเขียน ในกรณีของการรับคำพม่ามานั้น บางครั้งคนไทใหญ่ก็ออกเสียงคำเหล่านั้นตามเสียงของพม่าด้วย

ในส่วนของชาวไทยใหญ่ที่อยู่ในประเทศไทยหลายคนมีความรู้ภาษาไทยดีก็จะเขียนตำราหนังสือที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ บาลี และไทยปนเข้ามา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

สมมติฐานของการวิจัย

การยืมแบบทับศัพท์เป็นวิธีการยืมคำแบบโดยตรงซึ่งคาดว่าจะพบมากที่สุดในภาษาไทย และส่วนมากเป็นลักษณะคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ทางด้านปัจจัยที่คาดว่าจะมีส่วนอย่างมากที่ทำให้เกิดคำยืมในภาษาไทย คือ ปัจจัยทางความเชื่อ การศึกษา เทคโนโลยี และการเมืองการปกครอง

นิยามศัพท์

1. คำยืม หมายถึง คำศัพท์ที่ไม่ได้มีอยู่แต่เดิมในภาษา แต่เป็นคำศัพท์ใหม่ที่นำเข้ามาจากภาษาอื่นด้วยความจำเป็น เนื่องจากขาดคำที่จะใช้แสดงความคิดใหม่ ๆ หรือเรียนสิ่งใหม่ ๆ หรือเนื่องจากนิยมนำในภาษาอื่นทั้งที่มีคำใช้อยู่แล้วในภาษาของตน (Office of the Royal Society, 2014, p. 272)
2. คำเดี่ยว หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำอิสระที่มีความหมายเพียง 1 หน่วยคำ แต่หน่วยคำอิสระนั้นอาจจะมีจำนวนพยางค์มากกว่า 1 พยางค์ก็ได้

วิธีการวิจัย

1. สืบค้นเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สืบค้นเอกสารพจนานุกรมภาษาไทย ที่ใช้อักษรและอักขรวิธีในรูปแบบใหม่ โดยได้เลือกศึกษาข้อมูลจาก Shan-English Dictionary, Picture Dictionary, พจนานุกรมไทใหญ่-ไทย และพจนานุกรมไทย-ไทใหญ่
3. รวบรวมข้อมูลคำยืมภาษาต่างประเทศซึ่งได้แก่ ภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี-สันสกฤต ที่ปรากฏในเอกสารพจนานุกรมภาษาไทยฉบับต่าง ๆ นั้น จำนวน 1,499 คำ
4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในเอกสาร โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวไทใหญ่และผู้เชี่ยวชาญภาษาพม่าที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีอายุระหว่าง 20-70 ปี โดยไม่จำกัดเพศ จำนวน 3 คน
5. รวบรวมและจัดบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในบัตรบันทึกข้อมูล โดยจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของคำยืม
6. ใช้สัทอักษรภาษาพม่าตามพจนานุกรม Myanmar – English ของคณะกรรมการฝ่ายภาษา กระทรวงศึกษาธิการ สหภาพเมียนมาร์ (Department of the Myanmar Language Commission Ministry of Education Union of Myanmar, 2001, pp. xx - xxiii)
7. ศึกษาข้อมูลเฉพาะคำยืมบาลี-สันสกฤตที่ปรากฏในเอกสารภาษาไทยใหญ่ โดยใช้หลักการจำแนกคำยืมบาลี-สันสกฤตตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2554

8. ใช้สัทอักษรภาษาไทยใหญ่ตามหนังสือ ไทยใหญ่ รู้ลึก อ่านลาย ของ Wichasin (2003, pp. 1-4)

9. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารมาศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยอาศัยกรอบทฤษฎีภาษาศาสตร์ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และนำมาจัดเข้ากับเนื้อหาในส่วนของบทต่าง ๆ

10. สรุปผลการศึกษา และอภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบลักษณะวิธีการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทย จากการศึกษาวิธีการยืมคำภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ เข้ามาในภาษาไทยใหญ่ดังที่กล่าวมานั้นพบว่าวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

1. การยืมแบบทับศัพท์

ตัวอย่างเช่น ກູ້: [luŋ⁵] มาจากภาษาพม่าว่า ຈຸ້: [jouŋ:] หมายถึง สำนักงาน

2. การยืมแบบทับศัพท์แต่ใช้รูปแบบการเรียงคำตามหลักภาษาไทย (ส่วนหลัก อยู่หน้าส่วนขยาย)

ตัวอย่างเช่น ເໝືອນວູ [tha:m⁵- ?a - mu:⁴] ประกอบด้วยคำว่า ເໝືອນ [tha:m⁵] หมายถึง ทำราชการ, ແກ່ສັມກະ ແລະ ວູ [?a - mu:⁴] หมายถึง งาน ອຸຮະເໝືອນວູ [tha:m⁵- ?a - mu:⁴] มาจากภาษาพม่าว่า ອຸຮະເໝືອນວູ [a - hmu. - htan:] หมายถึง รับราชการ

3. การยืมคำผ่านภาษาพม่า

ກູ້, [kuŋ²] เป็นคำบาลี-สันสกฤตที่รับผ่านมาจากภาษาพม่าว่า ດູ້ [gun] ‘คุณ’ หมายถึง ความดีที่มีประจำอยู่ในสิ่งนั้น ๆ

4. การแปลศัพท์คำยืม

ตัวอย่างเช่น ວູ້ຈິດ: [wai:¹-tsik⁵] ประกอบด้วยคำว่า ວູ້ [wai:¹] หมายถึง ใบ, ບັດຣ ແລະ ຈິດ: [tsik⁵] หมายถึง ชื่อเชื่อ คำว่า ວູ້ຈິດ: [wai:¹-tsik⁵] แปลศัพท์ มาจากภาษาอังกฤษว่า credit card หมายถึง บัตรเครดิต

5. การบัญญัติศัพท์ใหม่

ตัวอย่างเช่น ฎอธฺ;วี่ [kɔ:n³-si:¹] ประกอบด้วยคำว่า ฎอธฺ; [kɔ:n³] หมายถึง ก้อน และ วี่ [si:¹] หมายถึง ฎ คำว่า ฎอธฺ;วี่ [kɔ:n³-si:¹] บัญญัติศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า soap หมายถึง สบู่

ทั้งนี้ วิธีการยืมคำในภาษาต่าง ๆ เข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ก็มีวิธีการร่วมและวิธีการที่ต่างกัน ดังตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

คำยืม	วิธีการยืมคำ เข้ามามีในภาษาไทยใหญ่	คำยืม ภาษาพม่า	คำยืม ภาษาบาลี- สันสกฤต	คำยืม ภาษาอังกฤษ
1. การยืมแบบทับศัพท์		✓	✓	✓
2. การยืมแบบทับศัพท์ แต่ใช้รูปแบบ การเรียงคำตามหลักภาษาไทยใหญ่		✓		✓
3. การยืมคำผ่านภาษาพม่า			✓	
4. การแปลศัพท์คำยืม				✓
5. การบัญญัติศัพท์ใหม่				✓

จากการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการยืมคำในภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ เข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่นั้น วิธีการยืมคำที่พบมากที่สุด คือ การยืมแบบทับศัพท์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การยืมแบบทับศัพท์โดยตรง เป็นวิธีการยืมคำที่สะดวกที่สุด

การเปรียบเทียบลักษณะคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่

จากการศึกษาลักษณะคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ในภาษาไทยใหญ่นี้ที่กล่าวมานั้นพบว่า มีลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

1. คำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) คำยืมที่เป็นคำเดี่ยวภาษาพม่า

ตัวอย่างเช่น သဗ္ဗာင်, [sa-pha.ŋ²] มาจากภาษาพม่าว่า သဘင် [dha-bin] หมายถึง งานฉลอง

2) คำยืมที่เป็นคำเดี่ยวภาษาบาลี-สันสกฤต

ตัวอย่างเช่น กุสุม, [ku:⁴-so:²] มาจากภาษาบาลีว่า กุสฺส หมายถึง สิ่งที่ดีที่ชอบ บุญ

3) คำยืมที่เป็นคำเดี่ยวภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น โซฟา, [so:²-pha:²] มาจากภาษาอังกฤษว่า sofa หมายถึง โซฟา

2. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาเดียวกัน ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาพม่า

ตัวอย่างเช่น กุญแจ, [ca.ŋ² - le:²] ประกอบด้วยคำว่า กุญ, [ca.ŋ²] หมายถึง ประตูเปิด และ เล, [le:²] หมายถึง ครอบรู้ กุญแจ, [ca.ŋ² - le:²] มาจากภาษาพม่าว่า ကျိလည် [kjin - le] หมายถึง ประตูเปิด

2) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤตกับภาษาบาลี-สันสกฤต

ตัวอย่างเช่น มังคละ, [pɔ:ŋ⁵-maŋ²-ka-la:²] มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต ประกอบด้วยคำว่า มัง: [pɔ:ŋ⁵] ‘เปว’ โดยทั่วไป หมายถึง งานประเพณี และ มละ, [maŋ²-ka-la:²] ‘มงคล’ มัง: [pɔ:ŋ⁵-maŋ²-ka-la:²] หมายถึง งานมงคลสมรส

3) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น คาปาต [ka:⁵-pa:t⁴] ประกอบด้วยคำว่า คา: [ka:⁵] มาจากภาษาอังกฤษว่า car หมายถึง รถยนต์ และ ปาต [pa:t⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า bus หมายถึง รถบัส คาปาต [ka:⁵-pa:t⁴] หมายถึง รถบัส หรือ รถโดยสารประจำทาง

3. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับภาษาไทย ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาไทย

ตัวอย่างเช่น คาหมลิ, [ca:m⁵ - lik³] หมายถึง ตำราทางภาษา ประกอบด้วยคำว่า คาหม: [ca:m⁵] มาจากภาษาพม่าว่า ကျမ်း [kjan:] หมายถึง หนังสือ ตำรา และ ลิ, [lik³] ภาษาไทใหญ่ หมายถึง ตัวอักษร

2) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤตกับภาษาไทยใหญ่
ตัวอย่างเช่น ๐ธะ:วธะ [wan⁵-sin¹] ประกอบด้วยคำว่า ๐ธะ: [wan⁵] ‘วัน’ เป็นภาษาไทยใหญ่ และ วธะ [sin¹] มาจากภาษาบาลีว่า สีส หมายถึง ข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดการปฏิบัติกายและวาจา เช่น ศีล 5 ศีล 8 เป็นต้น ๐ธะ:วธะ [wan⁵-sin¹] หมายถึง วันพระ

3) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยใหญ่
ตัวอย่างเช่น ๐ป:จืธ [pap⁴-che:k⁴] ประกอบด้วยคำว่า ๐ป [pap⁴] หมายถึง หนังสือ สมุด และ จืธ [che:k⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า cheque หมายถึง ใบสั่งจ่ายเงิน คำว่า ๐ป:จืธ [pap⁴-che:k⁴] หมายถึง สมุดเช็ค หรือ สมุดสั่งจ่ายเงิน

4) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และ ภาษาไทยใหญ่

ตัวอย่างเช่น ๐ย,๐ธะ:ว,๐ธะ: [sa:-la:²-pa:n¹-sa:²-sa-na:²] หมายถึง มัคทายก ประกอบด้วยคำว่า ๐ย, [sa-la:²] มาจากภาษาพม่าว่า ๐จ [hsa-ja] หมายถึง ครู อาจารย์ ๐ธะ [pa:n¹] ภาษาไทยใหญ่ หมายถึง ดูแล และ ๐ย,๐ธะ:ว,๐ธะ: [sa:²-sa-na:²] มาจากภาษาสันสกฤตว่า ศาสน หมายถึง ศาสนา ลัทธิความเชื่อ

5) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาไทยใหญ่
ตัวอย่างเช่น ๐ธะ:ก๐ธะ:ก๐ธะ, [me:w⁵-kon⁵-?a-me:-li:⁴-ka:n²] หมายถึง คนอเมริกา ประกอบด้วยคำว่า ๐ธะ: [me:w⁵] มาจากภาษาพม่า ว่า ๐ย: [mjou:] หมายถึง พันธุ์ รูปแบบ และ ก๐ธะ: [kon⁵] ภาษาไทยใหญ่ หมายถึง คน และ ก๐ธะ, [?a-me:-li:⁴-ka:n²] มาจากภาษาอังกฤษว่า American หมายถึง คนอเมริกัน

4. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น ตั๋ว;ระ,๑๑ [tə:k³ - ʔa:- sha:⁴] หมายถึง ทวีปเอเชีย ประกอบด้วยคำว่า ตั๋ว; [tə:k³] มาจากภาษาพม่าว่า ตั๋ว [taiʔ] หมายถึง อาคร ทวีป และ ตั๋ว;ระ,๑๑ [tə:k³ - ʔa:- sha:⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า Asia หมายถึง เอเชีย

2) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤตกับภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น ๑๑;ระ,๑๑ [tha:t³-ʔe:⁵-sit⁴] หมายถึง กรดเคมี ประกอบด้วยคำว่า ๑๑;ระ, [tha:t³] มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตว่า ธาตุ หมายถึง สาร เนื้อเดียวล้วน และ ๑๑;ระ,๑๑ [ʔe:⁵-sit⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า acid หมายถึง กรด

3) คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาบาลี-สันสกฤต

ตัวอย่างเช่น ๑;ระ,๑๑ [tə:j⁵-la-tha:⁵] หมายถึง ขบวนรถไฟ คำว่า ๑;ระ, [tə:j⁵] มาจากภาษาพม่าว่า ๑ [twe:⁵] หมายถึง ขบวน และ ๑๑;ระ, [la-tha:⁵] มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต ว่า รถ หมายถึง ยานที่มีล้อสำหรับเคลื่อนไป

จากข้อมูลลักษณะคำยืมภาษาต่าง ๆ ในภาษาไทยใหญ่พบว่า มีลักษณะร่วมกัน ดังตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

คำยืม	คำยืม	คำยืม	คำยืม
	ภาษาพม่า	ภาษาบาลี-สันสกฤต	ภาษาอังกฤษ
ลักษณะคำยืม ในภาษาไทยใหญ่			
1. คำยืมที่เป็นคำเดียว	✓	✓	✓
2. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำ ยืมภาษาเดียวกัน	✓	✓	✓
3. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำ ยืมภาษาไทยใหญ่	✓	✓	✓
4. คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำ ยืมกับคำยืม	✓	✓	✓

จากข้อมูลลักษณะคำยืมภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ในภาษาไทยใหญ่พบว่า มีลักษณะร่วมกัน คือ คำยืมทั้ง 3 ภาษาดังกล่าวมีทั้งคำยืมที่เป็น คำเดี่ยว คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาเดียวกัน คำยืมที่เป็นการประกอบ คำระหว่างคำยืมกับภาษาไทยใหญ่ และคำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม แต่ทั้งนี้ลักษณะคำยืมที่พบมากที่สุดทั้ง 3 ภาษา คือ ลักษณะคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะของภาษาต่าง ๆ ที่จะเริ่มสร้างคำจากคำเดี่ยวก่อน จากนั้น จึงสร้างคำขึ้นมาใช้ใหม่จากการประสมคำ ดังนั้นเมื่อชาวไทใหญ่ยืมคำในภาษาต่าง ๆ เข้ามาจึงพบว่า เป็นคำเดี่ยวจำนวนมาก และตามมาด้วยคำยืมที่เป็นคำประสมในภาษาเดียวกัน ต่อมาเมื่อชาวไทใหญ่มีการสร้างคำใหม่ ๆ มาใช้เพิ่มขึ้น ลักษณะคำยืมจึงกลายเป็นการ ประสมคำที่ซับซ้อนขึ้น โดยจะนำคำยืมมาประสมกับคำไทใหญ่ หรือนำคำยืมในภาษาต่าง ๆ มา ประสมคำขึ้นใหม่ ซึ่งพัฒนาการของลักษณะคำยืมที่ซับซ้อนขึ้นนี้ก็เป็นที่ไปตามสภาพสังคมที่ มีความซับซ้อนขึ้นนั่นเอง

การเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำคำยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่

จากการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำคำยืมในภาษาพม่า ภาษาบาลี-สันสกฤต และภาษาอังกฤษ ดังที่กล่าวมานั้น พบว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง

ปัจจัยทางด้านการเมืองการปกครองนี้ กล่าวได้ว่า จากประวัติศาสตร์การเมืองการ ปกครองที่ผ่านมา นั้น รัฐฉานเคยตกเป็นประเทศราชของพม่า ต่อมาตกเป็นเมืองขึ้นของ อังกฤษ และกลายเป็นรัฐหนึ่งของสหภาพพม่าในปัจจุบัน ด้วยการตกอยู่ในการปกครองของ พม่าและอังกฤษมาอย่างยาวนานจึงทำให้เกิดการส่งผ่านวัฒนธรรมทางภาษาซึ่งกันและกัน

ตัวอย่างเช่น คำว่า ဧဝးဂ္ဂူဝေဝ, [ne:⁵ - ?u:⁴ - pa - te:²] หมายถึง

กฎหมาย มาจากคำในภาษาพม่าว่า ခေက္ကိဝေခ [ni: - u. - ba - dei]

2. ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ

พุทธศาสนาและความเชื่อในพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและโลกทัศน์ของชาว ไทใหญ่อย่างมาก อีกทั้งประเพณีพิธีกรรมสำคัญ ๆ ล้วนแล้วแต่ผูกพันกับพุทธศาสนาแทบ ทั้งสิ้น ทางด้านความเป็นมาของภาษาบาลี-สันสกฤตนั้น ใน Office of the Royal

Society (2011, pp. 671, 1207) กล่าวว่า ภาษาทั้งสองจัดอยู่ในกลุ่มอินโด – ยูโรเปียน (Indo-European) ภาษาบาลีเป็นภาษาหลักในศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งใช้ในการบันทึกคัมภีร์พระไตรปิฎก และพุทธพจน์ ส่วนภาษาสันสกฤตเป็นภาษาหลักในศาสนาพุทธนิกายมหายาน และใช้ในการบันทึกในวรรณคดีอินเดียโบราณ รวมถึงใช้ในวรรณคดีของพราหมณ์

ปัจจัยด้านศาสนานี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้คำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤตเข้ามาในภาษาไทยจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม นอกจากศาสนาพุทธและพราหมณ์แล้ว ชาวไทใหญ่ก็ยังรับเอาความเชื่อในศาสนาอื่นเข้ามาด้วยเช่นกัน อาทิ ศาสนาคริสต์ เป็นต้น คำยืมที่มาจากปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อนี้สามารถจำแนกได้ดังนี้

2.1 ด้านพุทธศาสนา

ตัวอย่างเช่น คำว่า kam²-ma⁴ [kam²-ma⁴] มาจากคำในภาษาบาลีว่า กम्म หมายถึง กรรม การกระทำ การงาน การกระทำที่ส่งผลมายังปัจจุบันหรือต่อไปในอนาคต

2.2 ด้านประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา

ตัวอย่างเช่น คำว่า khaw⁵-wa² [khaw⁵-wa²] หมายถึง เข้าพรรษา คำว่า ๑๐; [khaw⁵] หมายถึง เข้า ๐; [wa²] มาจากคำในภาษาบาลี-สันสกฤตว่า วสฺส วรฺษ หมายถึง พรรษา หรือ ช่วงระยะเวลา 3 เดือนในฤดูฝน ‘เข้าพรรษา’ เป็นประเพณีทางพุทธศาสนาที่พระสงฆ์จะต้องอยู่ประจำที่เป็นเวลา 3 เดือนในฤดูฝน

2.3 ด้านศาสนาและความเชื่ออื่น ๆ

ตัวอย่างเช่น คำว่า ๑kha¹-lit⁴-jan² [kha¹-lit⁴-jan²] มาจากภาษาอังกฤษว่า Christian หมายถึง คริสเตียน หรือ ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์

3. ปัจจัยด้านการศึกษาและวิชาการ

เมื่อครั้งไทใหญ่อยู่ในฐานะรัฐหนึ่งของพม่านั้น รัฐบาลทหารพม่าได้ประกาศนโยบาย “ทำให้เป็นพม่า” (Burmanization) และประกาศให้ใช้ภาษาพม่าเป็นภาษาราชการ รวมถึงเปลี่ยนระบบการศึกษาตำราเรียนเป็นภาษาพม่าทั้งหมด เหตุนี้เองภาษาพม่าจึงเข้ามามีอิทธิพลต่อภาษาไทยใหญ่มาก

ตัวอย่างเช่น คำว่า ฎั้ะฎุ้อะลั้; [cɔːŋ⁵ - sɔːn¹ - lik³] หมายถึง โรงเรียน
ประกอบด้วยคำว่า ฎั้ะ [cɔːŋ⁵] มาจากภาษาพม่าว่า ကျောင်း [kjaungː] หมายถึง โรงเรียน
วัด และ ฎุ้อะลั้; [sɔːn¹ - lik³] หมายถึง เรือนหนังสือ

4. ปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี

ความทันสมัยและเทคโนโลยีของโลกปัจจุบันที่มีความรวดเร็วทางวิทยาการอย่างมาก
ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการสร้างคำใหม่ ๆ โดยการนำคำยืมมาใช้เรียกสิ่งประดิษฐ์
ที่เข้ามาในชีวิตประจำวันของชาวไทย ซึ่งหลายคำเป็นคำยืมภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างเช่น คำว่า ฎั้ะ:ะอึอ,๑, [kɔːm⁵-phiw²-taː²] มาจาก
ภาษาอังกฤษว่า computer หมายถึง คอมพิวเตอร์

5. ปัจจัยด้านความใกล้ชิดทางสภาพแวดล้อม

เนื่องจากรัฐฉานของไทยมีพรมแดนที่ติดกับอาณาจักรพม่า และปัจจุบันรัฐฉาน
ก็ถูกผนวกเป็นรัฐหนึ่งของสหภาพเมียนมาร์ จึงทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของชาวไทย
กับชาวพม่ามีความใกล้ชิดกัน ดังนั้นจึงทำให้เกิดการยืมคำภาษาพม่าเข้ามาใช้ในภาษาไทย
จำนวนมาก

ตัวอย่างเช่น คำว่า ໊,໋໋໋ [saː- laː²- moː¹- jaː¹] หมายถึง หมอ แพทย์
คำว่า ໊, [sa- laː²] มาจากภาษาพม่าว่า ဆရာ [hsa- ja] หมายถึง ครู อาจารย์
໋໋໋ [moː¹- jaː¹] ภาษาไทใหญ่ หมายถึง หมอ แพทย์

6. ปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรมตะวันตก

ปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรมตะวันตกนี้ มีผลชัดเจนต่อการยืมคำภาษาอังกฤษ
เข้ามาในภาษาไทย โดยเฉพาะศัพท์ทางด้านเครื่องอุปโภคและบริโภค และศัพท์ทางด้าน
ศิลปวัฒนธรรม ดังนี้

6.1 ทางด้านเครื่องบริโภคและอุปโภค

ตัวอย่างเช่น ๑,໋໋, [piː²-jaː²] เป็นคำทับศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า
beer หมายถึง เบียร์

ตัวอย่างเช่น ๐๐๒:๖๐๖ [pa²-la:²-sa -tik⁴] มาจากภาษาอังกฤษว่า plastic หมายถึง พลาสติก

6.2 ทางด้านศิลปวัฒนธรรม

ตัวอย่างเช่น ๑๐๒:๑๖๖ [ka¹-la:⁵-li:²-ne:t⁴] เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า clarinet หมายถึง ขลุ่ยคลาริเน็ต

อย่างไรก็ตาม การยืมคำในแต่ละภาษาก็มีปัจจัยร่วมและปัจจัยที่ต่างกันดังตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

คำยืมในภาษาไทย ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ	คำยืม ภาษาพม่า	คำยืม ภาษาบาลี- สันสกฤต	คำยืม ภาษาอังกฤษ
1. ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง การทหาร และเศรษฐกิจ	✓		✓
2. ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ	✓	✓	✓
3. ปัจจัยด้านการศึกษาและวิชาการ	✓	✓	✓
4. ปัจจัยด้านความทันสมัยและ เทคโนโลยี	✓	✓	✓
5. ปัจจัยด้านความใกล้ชิดทาง สภาพแวดล้อม	✓		
6. ปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรม ตะวันตก			✓

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านศาสนาและความเชื่อ ปัจจัยด้านการศึกษาและวิชาการ และปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี ปัจจัยรองลงมาคือ ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง การทหารและเศรษฐกิจ สำหรับปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำที่น้อยกว่าปัจจัยดังที่กล่าวมา คือ ปัจจัยด้านความใกล้ชิดทางสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านการรับวัฒนธรรมตะวันตก

จากการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำนี้สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ การศึกษาและวิชาการ และความทันสมัยและเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของผู้คนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะศาสนาและความเชื่อนั้นมีอิทธิพลต่อจิตวิญญาณ และในส่วนของการศึกษาและวิชาการ ความทันสมัยและเทคโนโลยีก็มีอิทธิพลต่อการดำรงชีพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้เกิดการสร้างคำศัพท์อย่างต่อเนื่องเพื่อมาใช้กล่าวถึงเรื่องราวหรือใช้เรียกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเหล่านั้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่ พบว่า ปริมาณคำยืมภาษาพม่ามีมากที่สุด คือ จำนวน 570 คำ รองลงมาคือ คำยืมในภาษาอังกฤษ มีจำนวน 494 คำ และคำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤต มีจำนวน 435 คำ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยใหญ่ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. วิธีการยืมคำที่นิยมมากที่สุดคือ การยืมแบบทับศัพท์ ซึ่งหากมองในแง่ธรรมชาติของการยืมคำแล้ว ถือว่าเป็นวิธีการที่สะดวกกว่าวิธีการอื่น เพราะเป็นวิธีการที่ยืมมาแบบโดยตรง
2. ลักษณะคำยืมที่พบมากที่สุดคือ คำยืมที่เป็นคำเดี่ยว ทั้งนี้เพราะภาษาไทยใหญ่มีลักษณะเป็นภาษาคำโดด ดังนั้นคำยืมที่รับมาจึงเป็นลักษณะคำเดี่ยวมากที่สุด
3. คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่ที่มีปริมาณมากที่สุด คือ คำยืมภาษาพม่า เนื่องจากปัจจัยทางการเมืองการปกครองที่ไทใหญ่อยู่ภายใต้การปกครองของพม่ามาอย่างยาวนานตราบถึงในปัจจุบัน และปัจจัยทางด้านการศึกษาที่ชาวไทใหญ่ต้องเข้าเรียนในระบบการศึกษาที่ใช้พม่าเป็นหลัก ดังนั้นจึงปรากฏมีคำยืมภาษาพม่าจำนวนมากในภาษาไทยใหญ่

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่นี้ ผู้วิจัยพบว่า ยังมีประเด็นน่าสนใจที่สามารถนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ดังต่อไปนี้

คือ การศึกษาคำยืม หรือการศึกษาเปรียบเทียบคำยืมในภาษาไทยกลุ่มอื่น ๆ เช่น คำยืมในภาษาไทยลื้อ คำยืมในภาษาลาว เป็นต้น

ข้อตกลงในการใช้สัญลักษณ์ภาษาไทยใหญ่ (Wichasin, 2003, pp. 1-4)

1. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยใหญ่มีดังนี้

สัญลักษณ์	พยัญชนะต้น	พยัญชนะไทยใหญ่
/ k - /		ဂ
/ kh - /		ခ
/ ŋ - /		င
/ ts - /		ဇ
/ s - /		ဆ
/ ʃ - /		ဇာ
/ t - /		တ
/ th - /		ထ
/ n - /		န
/ p - /		ပ
/ ph - /		ဖ
/ f - /		ဖာ
/ m - /		မ
/ j - /		ယ
/ l - /		လ
/ ʎ - /		လ်
/ w - /		ဝ

/ h - /	ห
/ ʔ - /	ก
/ c - /	ญ
/ ch - /	จ
/ sh - /	ฉ

พยัญชนะสะกด

สัทสัญลักษณ์

พยัญชนะสะกดไทใหญ่

/ - k /	ก
/ - t /	ต
/ - p /	ด
/ - ŋ /	ง
/ - n /	ณ
/ - m /	ม
/ - j /	ญ
/ - w /	ว

พยัญชนะควบกล้ำ

สัทสัญลักษณ์

พยัญชนะควบกล้ำไทใหญ่

/ - j - /	จ
/ - w - /	ว

พยัญชนะควบกล้ำ [- / - l / ในภาษาไทใหญ่ที่ปรากฏในรูปเขียนนั้น เมื่อออกเสียงจะกลายเป็นเสียงที่แยกพยางค์ เช่นคำว่า [ɕa˥˥] ออกเสียงเป็น /ta˥˥-la˥˥/ เป็นต้น

2. สัทสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงสระในภาษาไทใหญ่

สระเดี่ยว

สัทสัญลักษณ์

สระเดี่ยวในภาษาไทใหญ่

/ i , iː /	อ	เ
------------	---	---

/ i̯ , iː /

/ u̯ , uː /

/ e̯ , eː /

/ ə̯ , əː /

/ o̯ , oː /

/ ɐ̯ , ɐː /

/ ɔ̯ , ɔː /

/ a̯ , aː /

๐๑

๑ ๒

๑- มีตัวสะกดใช้ ๑

๐๑

๑ ๒

๑- มีตัวสะกดใช้ ๑

๑- มีตัวสะกดใช้ ๐

- , -๑(-๑)

สระประสม

สัทสัญลักษณ์

สระประสมในภาษาไทยใหญ่

/ aiː /

๑

สระที่มีเสียงตัวสะกด

สัทสัญลักษณ์

สระที่มีเสียงตัวสะกดในภาษาไทยใหญ่

/ aj / เป็นสระ / a / พยัญชนะท้าย /- j /

๑

/ am / เป็นสระ / a / พยัญชนะท้าย /- m /

๑

3. สัทสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยใหญ่นี้
สัทสัญลักษณ์

วรรณยุกต์ในภาษาไทยใหญ่

-¹

- (เสียง ต่ำ-ขึ้น)

-²

-, (เสียง ต่ำ-ระดับ)

-³

-; (เสียง กลาง-ตก)

-⁴

- . (เสียง สูง-ตก)

-⁵

-: (เสียง สูง-ระดับ)

References

- Chiang Mai Rajabhat University. (2009). *Tai Yai (Shan)-Thai dictionary*. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University. [in Thai]
- Jantanakom, W. (1983). *Characteristics of Tai Yai (Tai O) in Mae Sai District, Chiang Rai Province* [Master's dissertation, Silpakorn University]. Nakhon Pathom, Thailand. [in Thai]
- Khanthaphad, P. (2016). Loanwords in Shan language: English. *Journal of Humanities and Social Science, Burapha University*, 24(45), 159-175. [in Thai]
- Khanthaphad, P. (2017). Pali- Sanskrit borrowings in Shan language. *Journal of Social Science Humanities and Arts, Silpakorn University*, 37(2), 177-195. [in Thai]
- Kingkham, W. (2013). *Foreign languages in Thai* (2nd ed.). Kasetsart University Press. [in Thai]
- La-ongsri, K. (1985). *Hometown of Thai*. Art and Culture Publishing. [in Thai]
- Office of the Royal Society. (2014). *Linguistic words dictionary (Applied Linguistics)* (2nd ed.). Office of the Royal Society. [in Thai]
- Office of the Royal Society. (2011). *Thai dictionary*. Office of the Royal Society. [in Thai]
- Pongpaiboon, S. (1988). *The principal of Thai languages*. Thai Watthanaphanit Publishing. [in Thai]
- Saengponsit, W. (1981). *Foreign languages in Thai*. Bangkok: Odeon Store. [in Thai]
- Santasombat, Y. (2000). *Lak Chang: New creation of Tai identity in Dehong*. Amarin Book Center. [in Thai]
- Shan Buddhist Monks. (2514). *Thai-Shan dictionary*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [in Thai]
- Sao Tern Moeng. (1995). *Shan-English dictionary*. DP Dunwoody Press.

- Shan Culture and Education Central Committee (SCEC). (2002). *Picture dictionary*. NHEC.
- Sirithon, P. (1985). *Above region of Siam*. Chang Peuak Publishing. [in Thai]
- Terwiel, B.J., & Diller, A. (1990). *Native Thais were not here*. Muang Boran Publishing. [in Thai]
- Wichasin, R. (2003). *Knowing and reading Shan script*. Department of Thai, Faculty of Humanity, Chiang Mai University, Thailand. [in Thai]